

**Protokół z Zebrania Prezydium
i Posiedzenia Plenarnego Komitetu Naukoznawstwa PAN
w dniu 22 listopada 2024 r.**

Posiedzenie otworzyła Przewodnicząca Komitetu, prof. Agnieszka Olechnicka, która na wstępie poinformowała o powołaniu trzech nowych członków Komitetu: prof. Roberta Ciborowskiego, prof. Wojciecha Czakona oraz prof. Joanny Golińskiej-Pilarek. Jednocześnie przekazała zaproszenie od prof. Ciborowskiego do zorganizowania kolejnego spotkania Komitetu na Uniwersytecie w Białymstoku.

Następnie Przewodnicząca zrelacjonowała przebieg Zgromadzenia Ogólnego PAN, wskazując na kluczowe kwestie związane z ustawą o PAN oraz bieżącymi wyzwaniem instytucjonalnymi. Dyskusja w tym punkcie skupiła się na trudnej sytuacji wynagrodzeń pracowników naukowych oraz działaniach zmierzających do likwidacji PAN, o czym wspomniała prof. Ewa Okoń-Horodyńska. Uczestnicy podkreślili potrzebę strategicznego działania i zbliżenia Komitetu do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a także przekształcenia Komitetu w organ podlegający bezpośrednio Prezydium PAN. Padła również propozycja zaproszenia Ministra Nauki na kolejne posiedzenie.

Przewodnicząca poinformowała o złożeniu wniosku do programu „Otwarta Nauka” PAN na dofinansowanie I Polskiego Kongresu Naukoznawstwa, zaplanowanego na listopad 2025 r. na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Kongres, realizowany we współpracy z prof. Dominikiem Antonowiczem, będzie platformą dla realizacji strategicznych zadań Komitetu. Jego finansowanie wesprze Laboratorium Badań Naukoznawczych na Uniwersytecie Warszawskim.

Podczas plenarnego posiedzenia Przewodnicząca wręczyła powołania nowym członkom Komitetu. Przewodnicząca podziękowała także osobom zaangażowanym w projekt ESSPIN, w ramach którego badano m.in. wpływ programu Miniatura na wyrównywanie szans w dostępie do środków naukowych. Sekretarz Komitetu poinformowała o objęciu patronatem seminarium organizowanego przez prof. Michała Kokowskiego.

Następnie Przewodnicząca oddała głos prof. Michałowi Kokowskiemu, który przedstawił propozycje zmian do projektu rozporządzenia Ministra Nauki dotyczącego sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych, czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych. Prof. Kokowski zwrócił uwagę na liczne błędy w dokumencie oraz potencjalne zagrożenia wynikające z jego zapisów. Podkreślił, że zespoły odpowiedzialne za przygotowanie wstępnych list czasopism składają się z osób niemających specjalistycznej wiedzy w zakresie naukoznawstwa i bibliometrii, co uniemożliwia precyzyjne określenie rzeczywistej pozycji naukowej czasopism. Zaproponował, aby w procesie tworzenia

wykazów uwzględnić udział komitetów naukowych i problemowych PAN oraz komisji naukowych PAU.

Następnie odbyła się dyskusja nad możliwością poparcia propozycji prof. Kokowskiego przez Komitet Naukoznawstwa. Prof. Janusz Hołyst zaznaczył, że członkowie Komitetu potrzebują więcej czasu na szczegółowe zapoznanie się z dokumentem. Inni uczestnicy również podkreślali konieczność dogłębnej analizy przedstawionych zapisów. Prof. Jolanta Perek-Białas zaproponowała, by opinię o dokumencie członkowie Komitetu wyrazili w trybie obiegowym, zważywszy na krótki termin wyznaczony przez Ministerstwo Nauki. Dyskutowano również nad możliwością dalszego procedowania w obliczu ograniczonego czasu. Komitet wyraził niezadowolenie z faktu, że Ministerstwo przeznaczyło tak niewiele czasu na konsultacje środowiskowe, co ogranicza możliwość pełnego i rzetelnego opracowania uwag do projektu rozporządzenia.

W części merytorycznej spotkania, poświęconej tematowi: „Narzędzia i dane dla badań naukoznawczych”, prezentacje przedstawili prof. Joanna Wolszczak-Derlacz oraz prof. Emanuel Kulczycki. Prof. Wolszczak-Derlacz omówiła bazy danych dotyczące szkolnictwa wyższego. Zwróciła uwagę na trudności wynikające z różnic między krajami w dostępie do danych oraz ich jakości. W odpowiedzi na te wyzwania Komisja Europejska zainicjowała stworzenie ujednoliconej bazy danych – The European Tertiary Education Register (ETER/EHESO) – która zawiera statystyki dotyczące indywidualnych uczelni i jest ogólnodostępna. Prof. Wolszczak-Derlacz szczegółowo przedstawiła zasoby wchodzące w skład tej bazy oraz zasady dostępu do danych. Następnie opisała, jak wykorzystywała dane w swoich projektach badawczych, łącząc je z danymi z bazy PATSTAT. Zwróciła uwagę na problemy techniczne, takie jak trudności z jednoznaczną identyfikacją uczelni w bazie PATSTAT i zaprezentowała rozwiązanie tych problemów, wykorzystując algorytm do analizy metryk podobieństwa słów. Pozwoliło to na wyodrębnienie reprezentacyjnej próby uczelni i przeprowadzenie analizy regionalnej dystrybucji wzorców patentowych i cytowań w krajach europejskich. Prof. Wolszczak-Derlacz wskazała także na potencjalne szersze zastosowania zaprezentowanej metodologii.

Prof. Emanuel Kulczycki zaprezentował projekt związany z budową Korpusu Polskich Czasopism Naukoznawczych. Korpus to cyfrowy zbiór dokumentów pochodzących z polskich czasopism naukoznawczych, który ma służyć badaniom nad szkolnictwem wyższym i nauką. Prelegent zwrócił uwagę, że Polska posiada unikatowy dorobek naukoznawczy, oparty głównie na czasopismach, który jednak nie jest szeroko znany ani badany na świecie. Z tego powodu konieczne stało się stworzenie korpusu czasopism, umożliwiającego eksplorację dyskursu w polskim naukoznawstwie. Korpus zawiera 51 tys. artykułów, wzbogaconych o pełne opisy bibliometryczne, co umożliwi szczegółową analizę dyskursu naukoznawczego. Profesor Kulczycki omówił sposoby wykorzystania Korpusu, m.in. do śledzenia popularności terminów oraz wykrywania synonimów za pomocą wektoryzacji słów.

WYDZIAŁ I. NAUK HUMANISTYCZNYCH I SPOŁECZNYCH

Po prezentacjach odbyła się dyskusja. Uczestnicy podkreślili wartość obu projektów, gratulując autorom ich realizacji. Prof. Urszula Żegleń zwróciła uwagę na możliwość wykorzystania Korpusu do rozwoju czasopisma „Zagadnienia Naukoznawstwa”.

Na zakończenie spotkania Przewodnicząca poruszyła kwestię przyszłości „Zagadnień Naukoznawstwa”, sugerując konieczność ustanowienia nowej rady redakcyjnej. Dyskusja na ten temat będzie kontynuowana w ramach specjalnie utworzonej grupy.

protokół sporządziła Kamila Lewandowska